

Міністерство освіти і науки України
Луцький національний технічний університет
Факультет митної справи, матеріалів та технологій
Кафедра туризму та готельно-ресторанної справи

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА ЗА СТУПЕНЕМ ВИЩОЇ ОСВІТИ «МАГІСТР»

РЕГІОНАЛЬНИЙ РОЗВИТОК ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ

спеціальність 241 «Готельно-ресторанна справа»

освітня програма «Готельно-ресторанна справа»

Виконав: здобувач вищої освіти
групи ГРСм 21

_____ САНЧЕНКО Василь Олександрович
(підпис)

Керівник:
_____ д.е.н., проф. Матвійчук Л.Ю.
(підпис)

Кваліфікаційну роботу
допущено до захисту
«__» _____ 2023 р.
Гарант освітньої програми:

к.е.н., доц. Сидорук С.В.

Луцьк – 2023 року

ЛУЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет *митної справи, матеріалів та технологій*

Кафедра *туризму та готельно-ресторанної справи*

Ступінь вищої освіти: *магістр*

Галузь знань: *24 Сфера обслуговування*

Спеціальність: *241 Готельно-ресторанна справа*

Освітня програма: *Готельно-ресторанна справа*

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри
Л.Ю. Матвійчук

« ___ » _____ 2023 р.

З А В Д А Н Н Я НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧУ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Санченку Василю Олександровичу

1. Тема кваліфікаційної роботи *Регіональний розвиток готельно-ресторанного господарства України в умовах невизначеності*

Керівник роботи: *Матвійчук Л.Ю., д.е.н., професор*
затверджені наказом вищого навчального закладу від

2. Строк подання здобувачем вищої освіти кваліфікаційної роботи.

3. Вихідні дані до роботи: звіти Асоціації індустрії гостинності України, Ресторанної гільдії, законодавчі та нормативні акти України щодо розвитку готельно-ресторанних підприємств, статистичні матеріали Державної служби статистики України, міждержавні та національні стандарти індустрії гостинності, наукова та практична література з досліджуваної тематики.

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, що потрібно розробити):

Розділ 1. Концептуальні засади розвитку готельно-ресторанного господарства регіону.

Розділ 2. Діагностика регіонального розвитку готельно-ресторанного господарства України.

Розділ 3. Напрями регіонального розвитку готельно-ресторанного господарства України.

5. Перелік графічного матеріалу:

Графічне відображення розвитку закладів ресторанного господарства в регіонах України.

Графічне відображення розвитку закладів готельного господарства в регіонах України.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис	
		завдання видав	завдання прийняв
Гарант освітньої програми	доц. Сидорук С.В.		
Розділ 1. Концептуальні засади розвитку готельно-ресторанного господарства регіону	проф. Матвійчук Л.Ю.		
Розділ 2. Діагностика регіонального розвитку готельно-ресторанного господарства України	проф. Матвійчук Л.Ю.		
Розділ 3. Напрями регіонального розвитку готельно-ресторанного господарства України	проф. Матвійчук Л.Ю.		
Висновки	проф. Матвійчук Л.Ю.		
Нормо контроль	доц. Сидорук С.В.		

7. Дата видачі завдання «01» листопада 2022 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи магістра	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Обґрунтування вибору теми кваліфікаційної роботи	01.11.2022 р.	
2.	Огляд літератури та досліджування проблеми для написання кваліфікаційної роботи	01.03.2023 р.	
3.	Написання теоретичної частини кваліфікаційної роботи	01.05.2023 р.	
4.	Написання аналітичної частини кваліфікаційної роботи	01.09.2023 р.	
5.	Написання проектної частини кваліфікаційної роботи	01.10.2023 р.	
6.	Висновки	01.11.2023 р.	
7.	Формування і організація списку використаних джерел	15.11.2023 р.	
8	Попередній захист кваліфікаційної роботи магістра	28.11.2023 р.	
9	Нормоконтроль	29.11.2023 р.	
10	Інструментальна перевірка на академічний плагіат	до 7.12.2023 р.	
11	Представлення кваліфікаційної роботи магістра до захисту	8.12.2023 р.	

Здобувач вищої освіти

_____ (Санченко В.О.)
(підпис) (прізвище, ініціали)

Керівник кваліфікаційної роботи

_____ (Матвійчук Л.Ю.)
(підпис) (прізвище, ініціали)

АНОТАЦІЯ

Анотація Санченко В.О. *Регіональний розвиток готельно-ресторанного господарства України в умовах невизначеності.* – На правах рукопису. Кваліфікаційна робота другого (магістерського) рівня, освітньо-професійної програми «Готельно-ресторанна справа», за спеціальністю 241 Готельно-ресторанна справа, галузі знань 24 Сфера обслуговування – Луцький національний технічний університет, кафедра туризму та готельно-ресторанної справи. – Луцьк, 2023. – 51 с., список джерел з 54 найменування.

Досліджено зміст та значення готельно-ресторанного господарства в розвитку регіону. Зміст готельно-ресторанного господарства охоплює широкий спектр послуг і продуктів, які разом формують унікальний гостьовий досвід, спрямований на задоволення потреб та очікувань відпочиваючих та подорожуючих. Це не просто надання житла чи харчування, а цілісний підхід до гостинності, який включає забезпечення комфорту, безпеки, розваг та культурного обміну. Готельно-ресторанне господарство відіграє вирішальну роль у туристичній індустрії, оскільки пропонує основні послуги, що є необхідними для забезпечення привабливості та конкурентоспроможності туристичної пропозиції регіону.

Запропоновано напрями регіонального розвитку готельно-ресторанного господарства України. Організаційно-управлінські методи розвитку готельно-ресторанного господарства України акцентують увагу на важливості комплексного та стратегічного підходу до управління в даній сфері. Сучасний стан готельно-ресторанної індустрії в Україні вимагає інновацій, гнучкості та пристосування до змінюваних ринкових умов. Застосування ефективних організаційно-управлінських методів, є критично важливим для підвищення конкурентоспроможності та розширення ринкової частки

Ключові слова: готельно-ресторанне господарство, якість послуг, інновації, індустрія гостинності, сервіс, стратегічні засади.

ANNOTATION

Abstract Sanchenko V.O. Regional development of the hotel and restaurant industry of Ukraine in conditions of uncertainty. – On the rights of the manuscript. Qualification work of the second (master's) level, educational and professional program «Hotel and restaurant business», specialty 241 Hotel and restaurant business, fields of knowledge 24 Field of service – Lutsk National Technical University, department of tourism and hotel and restaurant business. – Lutsk, 2023. – 51 p., list of sources with 54 names.

The content and significance of the hotel and restaurant industry in the development of the region have been studied. The content of the hotel and restaurant industry covers a wide range of services and products, which together form a unique guest experience aimed at meeting the needs and expectations of vacationers and travelers. It is not just about providing accommodation or food, but a holistic approach to hospitality that includes providing comfort, safety, entertainment and cultural exchange. The hotel and restaurant industry plays a crucial role in the tourism industry, as it offers basic services that are necessary to ensure the attractiveness and competitiveness of the region's tourism offer.

The directions of regional development of the hotel and restaurant industry of Ukraine are proposed. Organizational and management methods of development of the hotel and restaurant industry of Ukraine emphasize the importance of a comprehensive and strategic approach to management in this area. The current state of the hotel and restaurant industry in Ukraine requires innovation, flexibility and adaptation to changing market conditions. Application of effective organizational and management methods is critical for increasing competitiveness and expanding market share

Keywords: hotel and restaurant business, service quality, innovation, hospitality industry, service, strategic principles.

ЗМІСТ

ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОГО ГОСПОДАРСТВА РЕГІОНУ	11
1.1. Зміст та значення готельно-ресторанного господарства в розвитку регіону	11
1.2. Чинники розвитку готельно-ресторанного господарства регіону	16
1.3. Найкращі світові практики розвитку готельно-ресторанних господарств	20
РОЗДІЛ 2. ДІАГНОСТИКА РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ	23
2.1. Аналіз сучасного стану готельно-ресторанного господарства України	23
2.2. Діагностика розвитку готельно-ресторанних господарств в західних регіонах України	27
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ	32
3.1. Організаційно-управлінські методи розвитку готельно-ресторанного господарства України	32
3.2. Створення моделі забезпечення якості готельного обслуговування в регіонах України	38
ВИСНОВКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ	41
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	43

ВСТУП

Регіональний розвиток готельно-ресторанного господарства в Україні набуває особливої актуальності в умовах невизначеності, що сьогодні складається в країні та світі. Цей сектор економіки відіграє ключову роль у розвитку регіонів, стимулюючи не тільки туризм та гостинність, але й сприяючи зростанню місцевого бізнесу та культурного обміну. Враховуючи глобальні виклики, такі як економічна нестабільність та пандемічні загрози, галузь готельно-ресторанного господарства потребує гнучкого підходу та інноваційних рішень для адаптації та подальшого розвитку.

Значення цього сектора в Україні особливо велике через його потенціал у залученні іноземних туристів та інвестицій. Готельно-ресторанний бізнес є важливим драйвером для покращення іміджу країни на міжнародній арені, створення нових робочих місць та збільшення доходів місцевих громад. Розвиток цього сектора в регіонах сприяє диверсифікації економіки, розширює можливості для малого та середнього бізнесу, та відкриває нові перспективи для культурного та соціального обміну.

У сучасних умовах невизначеності, акцент на регіональному розвитку готельно-ресторанного бізнесу в Україні набуває особливої ваги. Це стосується не лише підтримки існуючих підприємств, але й стимулювання інновацій, впровадження сучасних технологій, та залучення нових інвестицій. Потреба в розробці ефективних стратегій, що враховують місцеві особливості та глобальні тренди, є ключовою для стійкого розвитку галузі та досягнення довгострокових цілей в регіональному контексті.

Розвиток цієї галузі в регіонах вимагає не тільки внутрішніх інвестицій, але й активної участі на міжнародній арені, що сприятиме залученню іноземних інвесторів та туристів. Сучасний готельно-ресторанний бізнес має стати не просто місцем проживання та харчування для туристів, але й культурним та інформаційним центром, який відображає унікальність і різноманітність української культури.

Особливу увагу слід приділити екологічним аспектам та сталому розвитку в готельно-ресторанному бізнесі. Екологічна відповідальність та практики сталого розвитку можуть стати значущим конкурентним перевагою для українських готелів та ресторанів. Це включає в себе використання місцевих продуктів, енергоефективні технології, збереження природних ресурсів та залучення громади до розвитку туризму.

На завершення, стратегічне планування та інвестиції в готельно-ресторанний бізнес на регіональному рівні мають стати пріоритетом для українського уряду та місцевих органів влади. Підтримка галузі, створення сприятливих умов для підприємців, та розвиток інфраструктури є критично важливими для стимулювання економічного росту, збільшення привабливості України як туристичного напрямку та покращення якості життя громад.

Дослідження проблематики регіонального розвитку готельно-ресторанного господарства, особливо в контексті України, включає в себе роботи багатьох вчених і експертів. О. Краснопольський досліджував аспекти управління та стратегічного планування в сфері готельного бізнесу, з акцентом на регіональний розвиток. Н. Симоненко зосереджувалась на аналізі туристичного ринку України та його впливу на розвиток готельно-ресторанного господарства, А. Шевченко досліджує сталий розвиток та екологічну відповідальність у готельно-ресторанній індустрії. Зазначимо, що незважаючи на достатню кількість публікацій за цією темою, питання регіонального розвитку готельно-ресторанного господарства України залишаються не вирішеними.

Об'єктом дослідження в роботі магістра є процес регіонального розвитку готельно-ресторанного господарства України.

Предметом дослідження є теоретико-методичні та практичні аспекти ефективного розвитку готельно-ресторанного господарства в регіонах України.

Метою кваліфікаційної роботи магістра є обґрунтування теоретичних засад та практичних рекомендацій щодо ефективного розвитку готельно-ресторанного господарства в регіонах України.

З цією метою в дослідженні були поставлені такі *завдання*:

- дослідити зміст та значення готельно-ресторанного господарства в розвитку регіону;
- систематизувати чинники розвитку готельно-ресторанного господарства в регіоні;
- дослідити найкращі світові практики розвитку готельно-ресторанного господарства в регіоні;
- здійснити діагностику розвитку готельно-ресторанних господарств регіонів України;
- запропонувати напрями регіонального розвитку готельно-ресторанного господарства України.

Перелік використаних методів дослідження. Для дослідження теми регіонального розвитку готельно-ресторанного господарства, особливо в умовах невизначеності, як у випадку з Україною, були використані такі методи: аналіз статистичних даних (для вивчення офіційних статистичних даних про готельно-ресторанну індустрію), SWOT-аналіз (для оцінки сильних та слабких сторін готельно-ресторанного бізнесу, можливостей та загроз, що стоять перед ним в регіональному контексті), порівняльний аналіз (для вивчення досвіду інших країн у розвитку готельно-ресторанного бізнесу та порівняння з українським контекстом), графічні методи (для наочного зображення статистичного матеріалу).

Джерела інформаційної бази дослідження регіонального розвитку готельно-ресторанного господарства України охоплюють широкий спектр матеріалів, включає офіційні статистичні дані від Державної служби статистики України, що надають інформацію про економічні показники галузі, звіти та аналітичні матеріали від міністерств та відомств, наукові публікації в галузевих журналах, роботи вітчизняних та іноземних експертів, інформації з міжнародних джерел, таких як звіти Всесвітньої туристичної організації (UNWTO) тощо.

Новизна дослідження полягає у формуванні алгоритму забезпечення конкурентоспроможної стратегії для підприємств готельно-ресторанного господарства, основою якого є аналіз конкурентного середовища, включаючи зовнішнє та внутрішнє середовища, для виявлення конкурентів та оцінки процесу конкуренції, аналіз навичок конкурентів і оцінка власної конкурентоспроможності, який допомагає побудувати конкурентну карту ринку готельно-ресторанних послуг, вибір конкретної конкурентної стратегії, яка підходить саме для даного підприємства, і її позиціонуванням у готельно-ресторанному господарстві, що включає в себе аспекти послуг, маркетингу та загального управління, для забезпечення успішного впровадження обраної стратегії на практиці.

Практична цінність одержаних результатів дослідження регіонального розвитку готельно-ресторанного господарства в Україні є значною. Вона включає в себе можливість застосування отриманих даних для розробки ефективних стратегій розвитку галузі на регіональному рівні, забезпечення більшої конкурентоспроможності та привабливості для інвесторів. Результати дослідження можуть служити основою для формування політик у сфері гостинності, сприяння сталому розвитку та екологічної відповідальності підприємств. Також, вони важливі для підприємців і менеджерів готельно-ресторанного бізнесу, оскільки дозволяють краще розуміти потреби та вподобання клієнтів, а також ефективно реагувати на зміни в ринковому середовищі. Для місцевих громад, результати можуть вказувати на потенціал для розвитку туризму та створення нових робочих місць, сприяючи соціально-економічному розвитку регіонів..

Апробація отриманих результатів дослідження. Висновки та рекомендації дослідження апробовані та опубліковані у вигляді тез доповідей у Студентському науковому віснику ЛНТУ, серія технічні науки (Луцьк, 2023 р.).

Структура кваліфікаційної роботи магістра. Кваліфікаційна робота складається з вступу, трьох розділів та висновків; містить 51 сторінку тексту, 12 рисунків, 3 таблиці. Список джерел включає 54 найменувань літератури.

РОЗДІЛ 1. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОГО ГОСПОДАРСТВА РЕГІОНУ

1.1. Зміст та значення готельно-ресторанного господарства в розвитку регіону

Концептуальні засади розвитку готельно-ресторанного господарства регіону відіграють ключову роль у визначенні стратегій і підходів до управління та інновацій в цій сфері. Сучасний розвиток готельно-ресторанного бізнесу залежить від багатьох факторів, включаючи географічне розташування, культурні особливості регіону, економічну стабільність, а також від тенденцій світового ринку. Основна мета таких засад полягає у створенні ефективної, конкурентоспроможної та орієнтованої на споживача системи готельно-ресторанного бізнесу, яка б відповідала міжнародним стандартам якості та надавала високий рівень послуг [11].

Враховуючи динамічний характер галузі, необхідно постійно аналізувати ринкові тенденції, потреби та очікування клієнтів, а також впроваджувати інноваційні технології та підходи в управлінні. Це включає інтеграцію цифрових рішень, таких як системи онлайн-бронювання, віртуальна реальність для віртуальних турів по готелях, та автоматизовані системи управління для підвищення ефективності обслуговування. Також важливим аспектом є врахування екологічних стандартів та принципів сталого розвитку, що допомагає забезпечити довгострокову успішність бізнесу та позитивний вплив на регіон.

Визначення змісту та значення готельно-ресторанного господарства у розвитку регіону є надзвичайно важливим для розуміння його впливу на економічне зростання, культурне збагачення та соціальний прогрес. Готельно-ресторанний бізнес не лише сприяє збільшенню туристичного потоку і зайнятості в регіоні, але й відіграє ключову роль у формуванні іміджу місцевості як привабливого туристичного напрямку. Крім того, ця галузь є

катализатором для розвитку інших сфер бізнесу, таких як транспорт, розваги, торгівля, що сприяє створенню інтегрованої економічної системи. Враховуючи ці аспекти, глибоке розуміння змісту та значення готельно-ресторанного господарства дозволяє регіональним урядам та бізнес-структурам ефективно планувати та реалізовувати стратегії розвитку, спрямовані на залучення інвестицій та підвищення якості життя місцевого населення [36].

З іншого боку, готельно-ресторанний бізнес має велике культурне значення. Він не тільки представляє місцеву кухню та гостинність, але й служить мостом для культурного обміну між регіонами та країнами. Це сприяє не тільки збереженню та популяризації місцевих традицій, але й забезпечує глибше розуміння та повагу між різними культурами. Таким чином, готельно-ресторанне господарство відіграє важливу роль у культурному збагаченні регіону, зміцнюючи його ідентичність та привабливість як для місцевих жителів, так і для гостей з інших регіонів чи країн.

Визначення складових готельного продукту є критично важливим аспектом у готельному бізнесі, оскільки це безпосередньо впливає на задоволення потреб і очікувань клієнтів, а також на конкурентоспроможність готелю на ринку. Складові готельного продукту охоплюють не лише фізичні елементи, такі як комфортність номерів, якість обслуговування та доступність зручностей, але й нематеріальні аспекти, такі як гостинність персоналу, атмосфера та загальне враження від перебування в готелі [40]. Ретельно сплановані та виконані складові готельного продукту не тільки забезпечують високий рівень задоволення клієнтів, але й сприяють формуванню позитивного іміджу бренду, створенню лояльності серед споживачів та залученню нових гостей. Таким чином, ефективне управління цими складовими стає ключовим для успішної стратегії розвитку та зростання в готельному бізнесі.

Структурні складові готельно-ресторанного продукту та послуги представлено на рис. 1.1.

Рис. 1.1. Складові готельно-ресторанного продукту/послуги

Представлена схема візуально демонструє складові готельно-ресторанного продукту/послуги. Ця схема підкреслює чотири ключові компоненти: основний готельно-ресторанний продукт, який включає безпосередньо кімнати для проживання та основні послуги; додатковий готельно-ресторанний продукт, що містить додаткові послуги, такі як спа або тренажерний зал; супутній готельно-ресторанний продукт, що включає послуги, які доповнюють основний продукт, наприклад, сервіс консьєржа; та розширений готельно-ресторанний продукт, який відноситься до додаткових зручностей та атмосфери, що створюється на території готелю, таких як ландшафтний дизайн або ексклюзивні ресторани.

Глибоке розуміння кожної з цих складових важливе для успішного управління готельно-ресторанним бізнесом, адже саме злагоджена взаємодія між ними забезпечує гостям комплексний досвід. Основний продукт формує фундамент, на якому будується сприйняття готелю клієнтом, тоді як додаткові та супутні послуги дозволяють збільшити задоволеність гостей та їхню готовність повертатися [8]. Розширений продукт додає унікальності, створюючи враження, яке виходить за рамки стандартного набору послуг,

впливаючи на емоційне сприйняття готелю та його імідж у свідомості споживачів. В цілому, кожна складова відіграє свою роль у формуванні кінцевої вартості готельно-ресторанного продукту, сприяючи розвитку та зміцненню позицій готелю на ринку.

Зміст готельно-ресторанного господарства охоплює широкий спектр послуг і продуктів, які разом формують унікальний гостьовий досвід, спрямований на задоволення потреб та очікувань відпочиваючих та подорожуючих. Це не просто надання житла чи харчування, а цілісний підхід до гостинності, який включає забезпечення комфорту, безпеки, розваг та культурного обміну. Готельно-ресторанне господарство відіграє вирішальну роль у туристичній індустрії, оскільки пропонує основні послуги, що є необхідними для забезпечення привабливості та конкурентоспроможності туристичної пропозиції регіону [25]. Воно також має значний вплив на місцеву економіку через створення робочих місць, привертання інвестицій та розвиток інфраструктури.

У більш широкому розумінні, зміст готельно-ресторанного господарства включає розробку і впровадження інноваційних продуктів та послуг, які відповідають змінюваним вимогам сучасного споживача. Це вимагає від бізнесів гнучкості, креативності та неперервного вдосконалення. Крім того, сектор стикається з викликами, такими як необхідність сталого розвитку та екологічної відповідальності, адаптація до цифрових технологій та відповідь на глобальні тенденції, такі як зростаюча мобільність населення та зміни в поведінці споживачів. Таким чином, зміст готельно-ресторанного господарства є комплексним і динамічним, вимагаючи від професіоналів галузі постійного розвитку та адаптації до нових умов і викликів.

Готельно-ресторанне господарство має величезне значення для розвитку регіону, оскільки воно стимулює економічне зростання, створює робочі місця та сприяє збільшенню туристичного потоку. Якісні готельні та ресторани послуги забезпечують основу для приваблення відвідувачів, які, в свою чергу, інвестують у місцеву економіку через різні канали, включно з прямими

витратами на проживання, харчування, розваги та покупки [49]. Крім того, цей сектор часто служить каталізатором для розвитку суміжних індустрій, таких як транспорт, роздрібна торгівля та культурні заходи, тим самим розширюючи економічний вплив і сприяючи просуванню регіону як туристичної дестинації.

На культурному рівні, готельно-ресторанне господарство відіграє ключову роль у збереженні та розповсюдженні місцевої культури та традицій. Готелі та ресторани часто використовують місцеві продукти та кулінарні практики, що допомагає підтримувати місцеві господарства та ремесла. Вони також служать вітриною місцевих звичаїв і способу життя, надаючи відвідувачам автентичний досвід, який може зміцнити імідж регіону на міжнародному рівні. Таким чином, готельно-ресторанне господарство не лише стимулює економічний розвиток, але й сприяє культурному збагаченню, підвищуючи репутацію та привабливість регіону як цілісного і гостинного місця для життя та відпочинку.

Висновок про зміст та значення готельно-ресторанного господарства в розвитку регіону підкреслює, що ця галузь є не лише важливою економічною складовою, але й невід'ємною частиною соціального та культурного контексту регіону. Готельно-ресторанний бізнес сприяє зростанню ВВП, забезпеченню зайнятості, привабленню інвестицій та розвитку інфраструктури. Його значення посилюється через його вплив на покращення якості життя місцевих жителів та створення позитивного іміджу регіону серед відвідувачів і потенційних інвесторів.

Культурні аспекти готельно-ресторанного господарства, такі як просування місцевої кухні та звичаїв, посилення міжкультурного обміну, а також створення унікального досвіду для гостей, відіграють важливу роль у формуванні культурної ідентичності та привабливості регіону [33]. Інтеграція сталих практик і залучення до глобальних туристичних трендів є ключовими для довгострокового розвитку готельно-ресторанного господарства, що підкреслює його стратегічне значення в загальному прогресі та процвітанні регіонів.

1.2. Чинники розвитку готельно-ресторанного господарства регіону

Розвиток готельно-ресторанного господарства є багатовимірним процесом, що зумовлений взаємодією різноманітних чинників, які можуть бути як зовнішніми, так і внутрішніми. У вступі до аналізу цих чинників варто зазначити, що основними драйверами є економічні умови, культурно-історична спадщина регіону, технологічні інновації, а також політична та соціальна стабільність. Економічний розвиток регіону визначає купівельну спроможність потенційних клієнтів, а також інвестиційний клімат, що безпосередньо впливає на розширення та модернізацію готельно-ресторанної інфраструктури.

Культурні особливості та історичні атрибути регіону часто використовуються як унікальна торгова пропозиція, яка залучає туристів і водночас підтримує ідентичність та неповторність готельно-ресторанного господарства. У свою чергу, технологічний прогрес дозволяє підприємствам галузі підвищити ефективність операцій, поліпшити рівень обслуговування та надати новітні послуги, що робить їх більш привабливими для сучасного споживача [2]. Цифровізація процесів, онлайн-бронювання, віртуальні тури по готелях – це лише декілька прикладів того, як технології змінюють обличчя індустрії.

Політична стабільність та ефективна державна політика у сфері туризму і гостинності впливають на створення сприятливих умов для інвестицій і розвитку всього готельно-ресторанного сектора. З іншого боку, соціальні аспекти, такі як рівень освіти і професіоналізму персоналу, також мають значний вплив на якість наданих послуг. Таким чином, розуміння і врахування цих чинників є вирішальним для формування стратегій розвитку та досягнення успіху в готельно-ресторанному бізнесі.

Визначення чинників формування та розвитку конкурентних переваг готельно-ресторанного господарства регіону є фундаментально важливим для забезпечення його ефективності та прогресу. Розуміння того, що робить пропозицію готельно-ресторанного бізнесу унікальною і привабливою в очах

споживачів, допомагає відокремити їх від конкурентів і створити стійке ринкове місце. Важливими чинниками є інноваційність, якість обслуговування, індивідуалізація пропозицій, здатність адаптуватися до змінних потреб ринку, а також залучення місцевої культури та екологічних практик [39]. Ці аспекти сприяють формуванню довготривалих відносин з клієнтами та підвищенню репутації регіону як туристичного напрямку.

Крім того, аналіз чинників конкурентоспроможності дає можливість готельно-ресторанному бізнесу визначити ключові точки зростання та потенційні можливості для інновацій. Врахування глобальних трендів та поточних ринкових умов дозволяє підприємствам галузі прогнозувати майбутні зміни та оперативно реагувати на них, розробляючи стратегії, що сприяють зростанню та забезпечують конкурентну перевагу. В цьому контексті, адекватне визначення та управління цими чинниками є вирішальним для створення стійкого та процвітаючого готельно-ресторанного сектору, який може успішно конкурувати на регіональному та міжнародному рівнях.

Чинники формування та розвитку конкурентних переваг готельно-ресторанного господарства регіону систематизовано на рис. 1.2.

Рис. 1.2. Чинники формування та розвитку конкурентних переваг готельно-ресторанного господарства регіону.

На наведеному зображенні представлено схему, яка деталізує чинники формування та розвитку конкурентних переваг готельно-ресторанного господарства регіону. Ці чинники взаємопов'язані та взаємозалежні, створюючи комплексну систему, яка впливає на ефективність та успіх галузі. Вони включають такі аспекти, як ідентифікація унікального потенціалу регіону, середовище операцій (інфраструктуру, культурні та природні ресурси), наявність кваліфікованого персоналу, розвиток суміжних індустрій, а також наявність форм співпраці, таких як кластери та альянси.

Ідентифікація та розвиток унікального потенціалу регіону вимагає зосередження уваги на таких факторах, як місцева історія, культурні особливості, природні ландшафти та інші унікальні риси, які можуть привернути туристів та відвідувачів. Залучення уваги до місцевих кулінарних традицій, історичних пам'яток та природних відмінностей може стати визначальним у формуванні унікальної туристичної пропозиції [13]. Створення ефективної інфраструктури, яка включає зручності транспортування, високоякісне розміщення та розваги, також є критично важливим для задоволення потреб сучасних туристів.

Середовище операцій, наявність кваліфікованого персоналу, та розвиток суміжних індустрій створюють основу для синергії в готельно-ресторанному бізнесі. Від наявності добре підготовленого персоналу, який може надавати високоякісні послуги, залежить репутація готельних закладів і ресторанів. Тісна співпраця з іншими бізнесами та організаціями в регіоні може вести до створення кластерів та партнерств, які сприяють інноваціям, обміну знаннями та розвитку спільних туристичних продуктів. Усе це в сукупності веде до формування стійких конкурентних переваг, які сприяють сталому розвитку та економічному процвітанню готельно-ресторанного господарства регіону.

Висновок щодо чинників розвитку готельно-ресторанного господарства підкреслює, що успіх та динамічність цієї галузі залежать від цілого ряду взаємопов'язаних факторів, які разом формують міцну основу для зростання та конкурентоспроможності. Ці чинники включають розуміння і використання

унікального культурного та природного потенціалу регіону, розвиток інфраструктури, яка відповідає сучасним вимогам туристів, та наявність кваліфікованого персоналу, здатного надавати сервіс світового класу [30]. Крім того, ефективна взаємодія між суміжними індустріями та розвиток стратегічних партнерств здатні значно підсилити конкурентні позиції готельно-ресторанного бізнесу на регіональному та глобальному рівнях.

Синергія між різними аспектами готельно-ресторанної діяльності та їх взаємна підтримка сприяють створенню інтегрованої системи, яка забезпечує стійкість та прогрес у цій галузі. Це включає в себе не лише економічні та оперативні аспекти, але й соціальну відповідальність, екологічну стійкість та культурну чутливість, що разом створюють додану вартість для гостей та місцевої спільноти. Таким чином, стратегічне управління цими чинниками та їх належне використання дозволять готельно-ресторанному господарству досягати високого рівня задоволення клієнтів, економічної ефективності та довгострокового розвитку, підтримуючи процвітання регіону в цілому.

Зазначимо на необхідності адаптивності та інноваційності в готельно-ресторанній справі в умовах невизначеності. У відповідь на швидкі зміни в глобальному туристичному ринку, готельно-ресторанні підприємства повинні постійно вдосконалювати свої продукти та послуги, впроваджуючи новітні технології та підходи до управління клієнтським досвідом. Цифровізація, персоналізація обслуговування, екологічна стійкість та увага до деталей створюють основу для забезпечення унікального досвіду для гостей, що є ключовим для їх залучення та утримання.

Готелі та ресторани, які активно працюють над позиціонуванням свого бренду як етичного та відповідального, здатні привабити тих споживачів, які цінують стійкість та високу якість [18]. В кінцевому підсумку, чинники розвитку готельно-ресторанного господарства регіону повинні бути інтегровані в стратегічну візію розвитку, що враховує як поточні, так і майбутні потреби ринку, з метою забезпечення сталого зростання та процвітання галузі.

1.3. Найкращі світові практики розвитку готельно-ресторанних господарств

У сучасному світі гостинності, де гості мають високі очікування та доступ до широкого вибору опцій, найкращі світові практики розвитку готельно-ресторанних господарств стали критично важливими для досягнення бізнес-успіху. Ці практики, що включають інновації, персоналізацію, сталість, і культурну інтеграцію, визначають стандарти екселентності в галузі та сприяють створенню незабутнього досвіду для клієнтів [25]. Наприклад, впровадження високотехнологічних рішень та забезпечення сталого господарювання не тільки покращують оперативну діяльність, але й резонують з усвідомленими споживачами, які цінують екологічну відповідальність та інноваційність.

У глобальному контексті, де різноманітність та культурна специфіка грають значну роль, адаптація цих практик до локальних умов є ключовою. Підприємства, які успішно впроваджують глобальні тенденції, одночасно зберігаючи унікальність місцевого колориту, відрізняються серед конкурентів. Відмінне розуміння культурних відмінностей, індивідуалізація послуг, які відповідають особистим перевагам гостей, та надання високоякісного сервісу є не тільки мистецтвом, але й наукою, яка вимагає постійного вдосконалення та інновацій.

Найкращі світові практики розвитку готельно-ресторанних господарств представлено в таблиці 1.1.

Сформована таблиця представляє перелік найкращих світових практик у сфері готельно-ресторанного обслуговування та країни, де ці практики застосовуються. Вона містить десять ключових практик, які широко визнані у світовій гостинності за їх внесок у підвищення якості обслуговування та забезпечення виняткового досвіду для гостей.

Найкращі світові практики розвитку готельно-ресторанних господарств

Найкращі практики	Країни застосування
Персоналізований підхід до кожного гостя	Японія, США, Франція
Використання інноваційних технологій	Сінгапур, США, Німеччина
Екологічно сталі операції	Данія, Коста-Ріка, Нідерланди
Неперервне навчання та розвиток персоналу	Швейцарія, Канада, Австралія
Культурна унікальність та автентичність	Італія, Китай, Мексика
Вищий рівень гостинності та обслуговування	Таїланд, ОАЕ, Індія
Інтеграція з місцевою спільнотою	Нова Зеландія, Іспанія, Південна Африка
Створення ексклюзивного досвіду для гостей	Мальдіви, Франція, Італія
Стратегічний менеджмент та маркетинг	Великобританія, США, Сінгапур
Покращення якості послуг через відгуки клієнтів	Нідерланди, США, Японія

Для кожної практики наведено приклади трьох країн, які відомі своєю ефективністю у впровадженні цих стандартів. Наприклад, персоналізований підхід до кожного гостя є визначальною особливістю японської гостинності, також відомої як «омотенасі», але також цінується у США та Франції. Інноваційні технології активно використовуються в готельному бізнесі Сінгапуру, США та Німеччини для поліпшення досвіду гостей та оптимізації операцій.

Екологічні практики стали нормою в країнах, що віддають перевагу сталому розвитку, як-от Данія та Коста-Ріка. Швейцарія відома своєю системою неперервної освіти та розвитку персоналу, особливо в готельному менеджменті. Культурна унікальність та автентичність є ключовими у Італії та Китаї, де гості можуть зануритися в глибокі історичні та кулінарні традиції [31]. Інтеграція з місцевою спільнотою та створення ексклюзивного досвіду для гостей також мають велике значення, як і стратегічний менеджмент та маркетинг, що демонструються у Великобританії та Сінгапурі.

Кожен пункт таблиці відображає не лише конкретну практику, але й глобальний розмах її впровадження, підкреслюючи універсальність і адаптивність найкращих методик у різних культурних та економічних контекстах.

Таким чином, найкращі світові практики розвитку готельно-ресторанних господарств підкреслюють, що їх успішне впровадження може стати вирішальним фактором для забезпечення конкурентоспроможності, розвитку та процвітання у цій вимогливій і динамічній галузі. Персоналізований підхід до обслуговування гостей, інтеграція інноваційних технологій, зосередження на екологічній сталості, постійне навчання та розвиток персоналу, а також підтримка культурної унікальності та автентичності визначають вектори, за якими слід рухатися сучасним готельно-ресторанним підприємствам.

Готелі та ресторани, які приділяють увагу вищому рівню гостинності та обслуговування, інтеграції з місцевою спільнотою, створенню ексклюзивного досвіду для гостей, стратегічному менеджменту та маркетингу, а також покращенню послуг на основі відгуків клієнтів, мають змогу не тільки задовольнити, але й перевершити очікування гостей. Це, в свою чергу, сприяє позитивному іміджу, повторним візитам та високому рівню рекомендацій з боку клієнтів [44].

Усвідомлення та інтеграція цих практик на міжнародному рівні, від Японії до Франції, від Данії до Мальдівів, демонструють глобальну тенденцію до створення якісного та високостандартного сервісу в готельно-ресторанному бізнесі. Ці методики є показником еволюції галузі та відображають її адаптивність до викликів сучасності, вказуючи на незаперечний зв'язок між відмінністю сервісу та довгостроковим успіхом.

РОЗДІЛ 2. ДІАГНОСТИКА РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ

2.1. Аналіз сучасного стану готельно-ресторанного господарства України

Діагностика регіонального розвитку готельно-ресторанного господарства України відіграє ключову роль у розумінні поточного стану індустрії та визначенні шляхів її оптимізації та росту. У контексті зростаючої глобалізації та змінних вимог сучасних туристів, глибоке аналітичне вивчення регіональних особливостей готельно-ресторанного бізнесу надає можливість виявити ключові чинники успіху, потенційні проблеми та можливості для розвитку. Україна, з її багатою культурною спадщиною, унікальними природними ландшафтами та історичними місцями, має значний потенціал для розвитку як привабливого туристичного напрямку [17].

Здійснення ефективної діагностики дозволяє оцінити, як регіональні особливості впливають на розвиток готельно-ресторанного бізнесу, враховуючи економічні, соціокультурні, політичні та екологічні фактори. Це включає аналіз ринкової конкуренції, якості послуг, рівня задоволеності клієнтів, а також впливу на місцеву економіку і суспільство. Розуміння цих аспектів є важливим для формулювання стратегій, які спрямовані на підвищення ефективності та конкурентоспроможності готельно-ресторанного господарства в Україні, а також на забезпечення його сталого та інклюзивного розвитку.

Аналіз сучасного стану готельно-ресторанного господарства України відкриває широкі перспективи для розуміння ключових трендів, викликів та можливостей у цій галузі. Україна, зі своєю унікальною культурою, історією та природними ресурсами, має великий потенціал у сфері гостинності та туризму. Однак, незважаючи на значний туристичний потенціал, готельно-ресторанний сектор країни стикається з рядом викликів, що включають інфраструктурні обмеження, потребу в модернізації та удосконаленні якості послуг. Особливо

це стосується потреби інтеграції з міжнародними стандартами гостинності та впровадження новітніх технологій.

На сучасному етапі розвитку готельно-ресторанного господарства України набувають актуальності питання розвитку регіональної інфраструктури, підвищення рівня сервісу, та впровадження інноваційних підходів до обслуговування клієнтів [47]. Враховуючи зростаючий інтерес до культурного та екологічного туризму, важливим стає використання місцевих особливостей та традицій, що може стати визначальним фактором у просуванні України як привабливого туристичного напрямку. Також необхідність адаптації до змінних умов світового ринку вимагає гнучкості та інноваційного підходу у веденні бізнесу.

Розвиток закладів ресторанного господарства в регіонах України представлено на рис. 2.1.

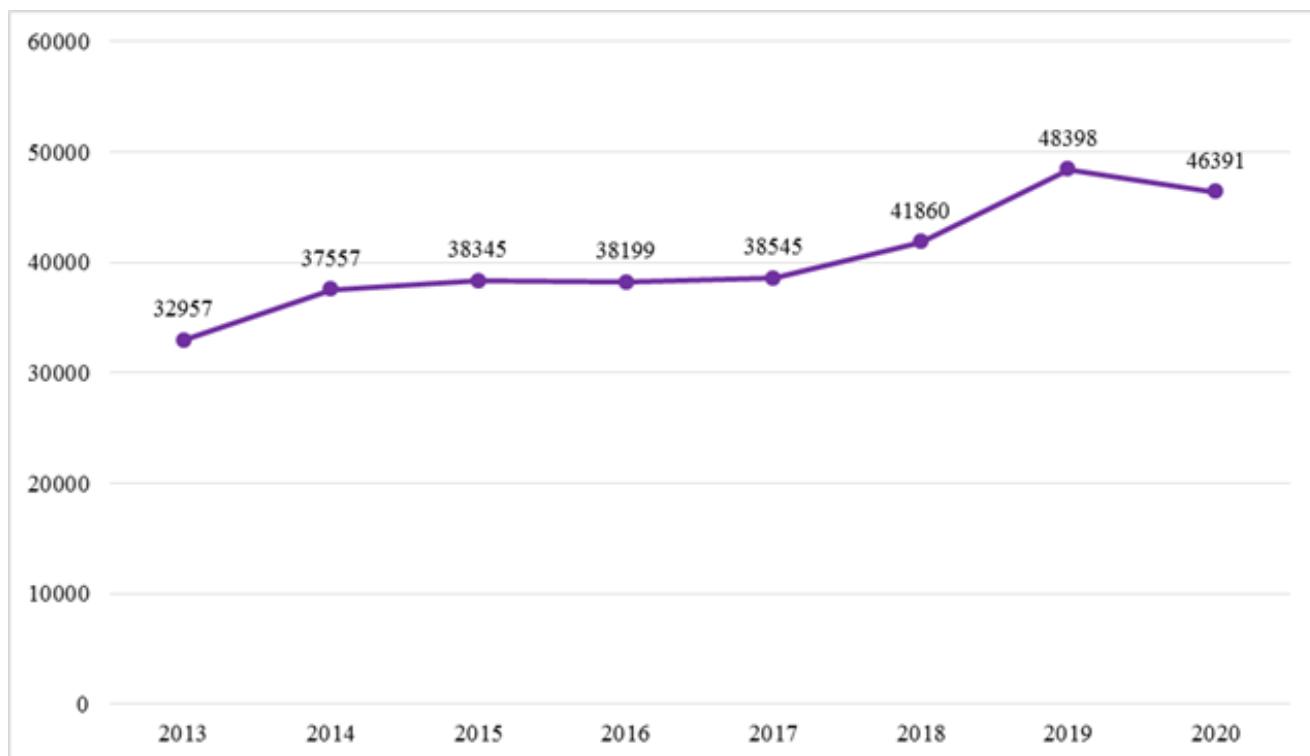

Рис. 2.1. Розвиток закладів ресторанного господарства в регіонах України (за даними інфо-сервісу [Start Business Challenge](#))

Розвиток закладів ресторанного господарства в регіонах України є важливим аспектом загального розвитку туристичної інфраструктури країни.

Цей процес відіграє ключову роль у формуванні іміджу України як привабливого туристичного напрямку, здатного задовольнити різноманітні кулінарні переваги та очікування відвідувачів. Заклади ресторанного господарства в регіонах України активно впроваджують у свою діяльність елементи місцевої культури та кулінарні традиції, пропонуючи гостям унікальний досвід через автентичні смаки та атмосферу [9]. Також важливим стає розвиток інфраструктури ресторанів, підвищення якості обслуговування та впровадження інноваційних підходів для залучення та утримання клієнтів. У цьому контексті, розвиток ресторанного господарства стає не лише засобом задоволення гастрономічних потреб, але й важливим фактором соціально-економічного розвитку регіонів України.

Розвиток закладів готельного господарства в регіонах України представлено на рис. 2.2.

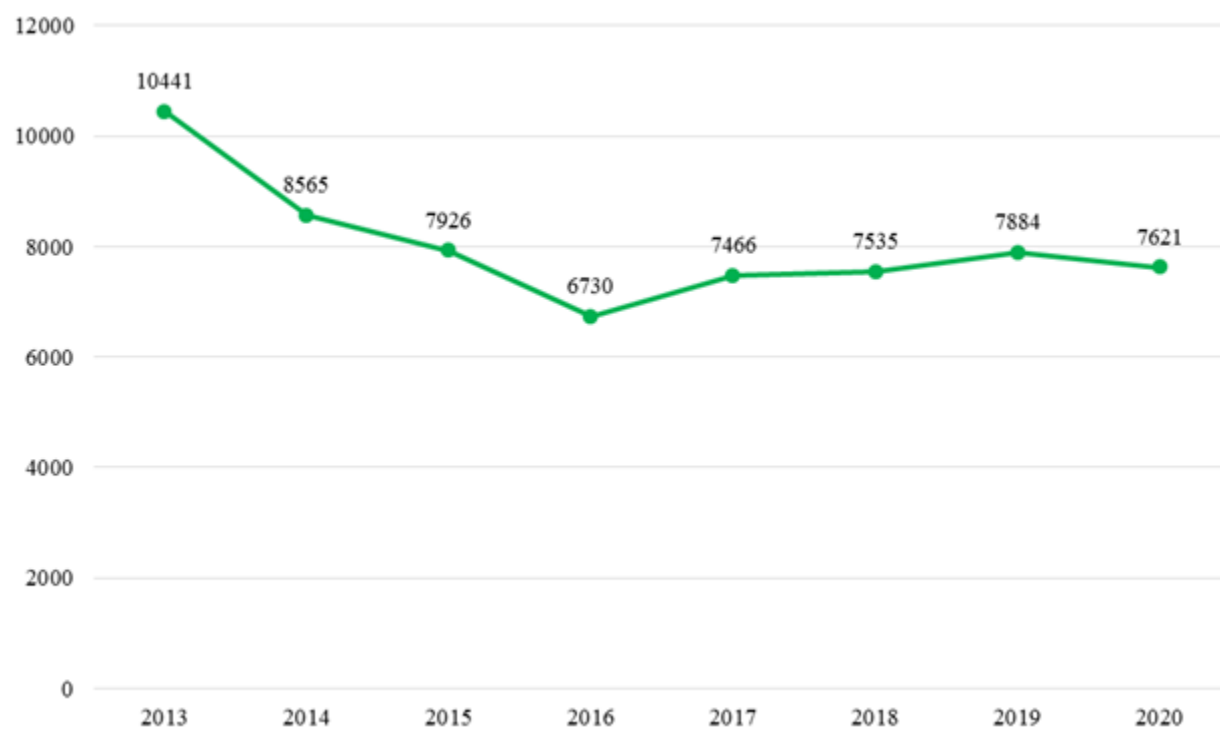

Рис. 2.2. Розвиток закладів готельного господарства в регіонах України. (за статистичними даними Державної служби статистики України)

Розвиток закладів готельного господарства в регіонах України відіграє важливу роль у зміцненні туристичної привабливості країни. Цей процес включає модернізацію існуючих готельних закладів, будівництво нових готелів та впровадження сучасних стандартів обслуговування. Розвиток готельної інфраструктури в регіонах України, особливо в туристично привабливих місцях, таких як Карпати, а також історичні міста та культурні центри, спрямований на задоволення потреб різних категорій туристів. Це включає різноманітність пропозицій від бюджетних готелів до висококласних курортів, забезпечуючи якісний відпочинок та комфорт для вітчизняних та іноземних гостей [19]. Розвиток готельного господарства сприяє не тільки підвищенню туристичної привабливості регіонів, але й стимулює місцеву економіку, створюючи нові робочі місця та залучаючи інвестиції.

Аналіз сучасного стану готельно-ресторанного господарства України відображає, що ця галузь перебуває у стадії динамічного розвитку та адаптації до сучасних світових трендів. Україна, з її багатою історією, культурним різноманіттям та природними ресурсами, має великий потенціал у сфері туризму, який, однак, потребує подальшого розвитку та інвестицій. Впровадження сучасних стандартів обслуговування, модернізація інфраструктури та залучення інноваційних підходів у управлінні готельним та ресторанним бізнесом є ключовими аспектами для підвищення конкурентоспроможності цієї галузі.

Також, аналіз підкреслює необхідність зосередитися на розробці інтегрованих стратегій, які включають як удосконалення якості послуг, так і просування України як привабливого туристичного напрямку. Це вимагає спільних зусиль уряду, місцевих влад та приватного сектору. Зростання готельно-ресторанного господарства має потенціал сприяти економічному зростанню, створенню робочих місць та розвитку регіональних громад, роблячи значний внесок у соціально-економічний розвиток України в цілому.

2.2. Діагностика розвитку готельно-ресторанних господарств в західних регіонах України

Діагностика розвитку готельно-ресторанних господарств в регіонах України є ключовою для розуміння поточних тенденцій, можливостей та викликів, з якими стикається ця галузь. У контексті зростаючої конкуренції та змінних уподобань споживачів, глибокий аналіз стану готельно-ресторанного бізнесу в різних регіонах країни дозволяє виявити основні фактори, що впливають на їх успішність та рентабельність. Україна, з її різноманітними культурними та природними ресурсами, пропонує унікальні можливості для розвитку туризму, однак реалізація цього потенціалу залежить від ефективності та адаптивності готельно-ресторанного сектору.

Важливим аспектом діагностики є оцінка рівня обслуговування, стандартів якості, інфраструктури, а також стратегій маркетингу та управління, які застосовуються у готелях та ресторанах різних регіонів. Також необхідно враховувати економічні, соціокультурні та політичні фактори, які впливають на цю галузь. Проведення комплексного аналізу допомагає виявити сильні сторони та слабкі місця, визначити потреби та напрямки розвитку, що може сприяти підвищенню конкурентоспроможності готельно-ресторанних господарств України на національному та міжнародному рівнях [16].

Забезпеченість населення регіонів західної України закладами ресторанного та готельного господарства станом на 2020 рік представлено в таблиці 2.1.

Дані з таблиці відображають забезпеченість населення регіонів західної України закладами ресторанного та готельного господарства. Інформація розподілена по трьом областям: Волинській, Львівській та Закарпатській, з урахуванням кількості закладів, забезпеченості на 10 тисяч осіб та загального населення регіонів.

Таблиця 2.1

Забезпеченість населення регіонів західної України закладами
ресторанного та готельного господарства станом на 2020 рік

регіон	Кількість ресторанних закладів, од	Забезпеченість, од./10 тис. осіб	Населення, осіб	Кількість готельних закладів, од	Забезпеченість, од./10 тис. осіб
Волинська	1015	9,80	1 035 330	61	0,59
Львівська	3606	14,30	2 522 021	130	0,52
Закарпатська	2855	22,72	1 256 802	59	0,47

Примітка: складено за статистичною інформацією Державної служби статистики України

У Волинській області наявно 1015 ресторанних закладів, що становить 9,80 закладів на 10 тисяч населення при загальній чисельності населення 1 035 330 осіб. Кількість готельних закладів у цьому регіоні становить 61, забезпеченість - 0,59 на 10 тисяч осіб.

Львівська область має значно більшу кількість ресторанних закладів – 3606, що відповідає 14,30 закладів на 10 тисяч населення. Населення області становить 2 522 021 осіб. Щодо готельного господарства, у Львівській області є 130 закладів, забезпеченість – 0,52 на 10 тисяч осіб.

Закарпатська область вирізняється найвищою забезпеченістю ресторанними закладами – 22,72 на 10 тисяч населення, з загальною кількістю 2855 закладів при населенні 1 256 802 осіб. У готельному секторі Закарпатська область має 59 закладів, забезпеченість складає 0,47 на 10 тисяч осіб.

Ці дані вказують на різноманітність та специфіку готельно-ресторанного господарства в різних регіонах західної України, відображаючи як регіональні культурні особливості, так і потенціал для туризму та гостинності.

Заклади харчування в західному регіоні України за концептуальною тематикою представлено на рис. 2.3.

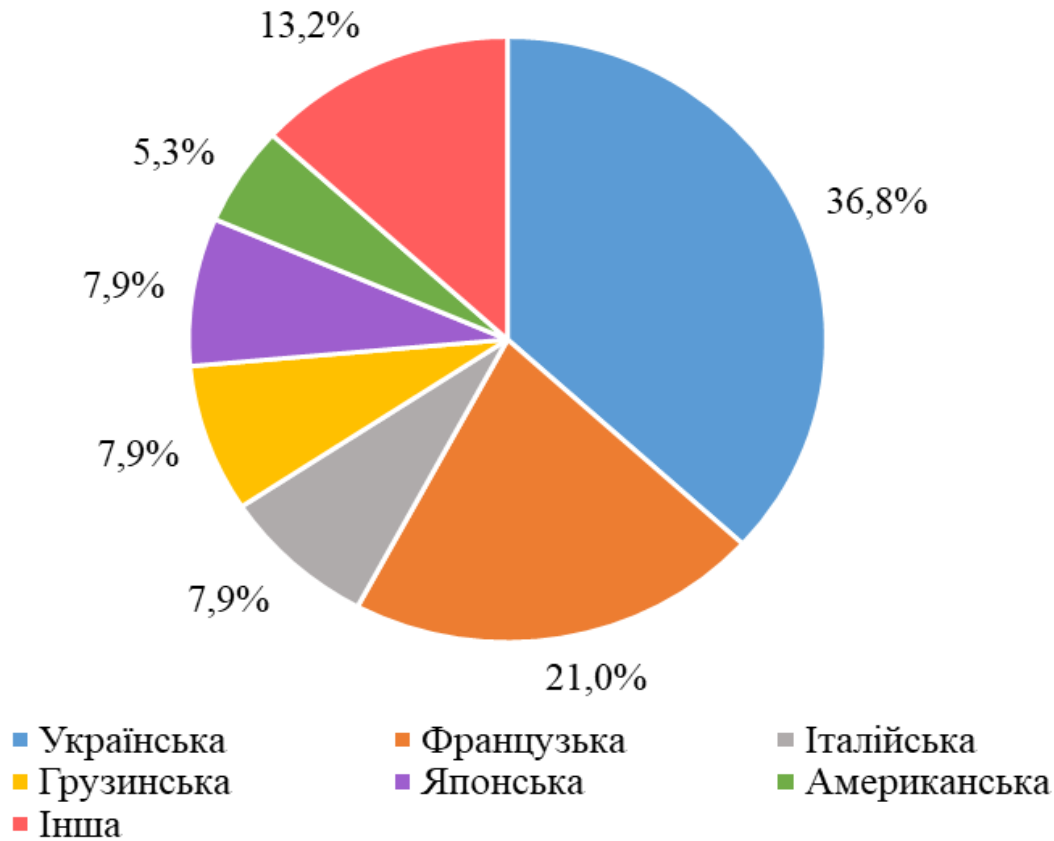

Рис. 2.3. Заклади харчування в західних регіонах України за концептуальною тематикою.

На діаграмі представлено розподіл закладів харчування в західних регіонах України за концептуальною тематикою. Найбільшу частку складають заклади з українською кухнею, які становлять 36,8% від загальної кількості. На другому місці розміщуються французькі ресторани з 21,0%. Інші кухні представлені 13,2%, що вказує на популярність місцевих традиційних страв серед ресторанів регіону.

Далі йдуть грузинська та їдальні, кожна з категорій займає 7,9%. Американська кухня, швидше за все, представлена у вигляді закладів швидкого харчування, становить також 7,9%. Найменша частка припадає на інші кухні, які складають 5,3% від загальної кількості ресторанів. Ця діаграма ілюструє різноманітність кулінарних напрямів та відображає інтерес до різних світових кухонь у західних регіонах України.

SWOT-аналіз розвитку готельно-ресторанного господарства в західних регіонах України представлено в таблиці 2.2.

Таблиця 2.2

SWOT-аналіз розвитку готельно-ресторанного господарства
в західних регіонах України

Сильні сторони	Слабкі сторони
<p>Розвиток готельно-ресторанного господарства в регіонах.</p> <p>Значна кількість готельно-ресторанного закладів.</p> <p>Вигідне географічне розташування біля кордону</p> <p>Наявність етнографічної різноманітності та особливостей розвитку гастрономії.</p> <p>Популяризація національної кухні та нових трендів гостинності.</p>	<p>Недосконалість законодавства, що регулює готельно-ресторанну діяльність.</p> <p>Незначна підтримка готельно-ресторанного бізнесу.</p> <p>Відсутність стратегії розвитку готельно-ресторанного господарства в регіонах.</p> <p>Низький рівень культури харчування та відпочинку.</p> <p>Зубожіння населення, потенційних замовників готельно-ресторанних послуг.</p>
Можливості	Загрози
<p>Підвищення рівня інноваційного розвитку готельно-ресторанних закладів.</p> <p>Об'єднання суб'єктів готельно-ресторанного господарства в кластери, альянси тощо.</p> <p>Використання трендів в розвитку готельно-ресторанних господарств.</p> <p>Підвищення рівня якості готельно-ресторанних послуг.</p> <p>Участь в проектах, грантах та програмах розвитку</p>	<p>Вторгнення росії в Україну.</p> <p>Поширення пандемії та карантинні заходи.</p> <p>Складна економіко-політична ситуація.</p> <p>Пасивність готельно-ресторанного бізнесу.</p> <p>Недостатність професійного досвіду розвитку готельно-ресторанного господарства.</p> <p>Поширення явища банкрутства.</p> <p>Занепад значної кількості готельно-ресторанних господарств через війну та пандемію.</p> <p>Поширення тіньового бізнесу.</p>

SWOT-аналіз розвитку готельно-ресторанного господарства в західних регіонах України виявляє ключові сильні та слабкі сторони, можливості та загрози, з якими стикається галузь.

Сильні сторони включають активний розвиток готельно-ресторанного сектору у регіоні, значну кількість закладів, вигідне географічне розташування біля кордону, що сприяє транскордонному туризму, наявність етнографічної різноманітності, що створює унікальну пропозицію для туристів, та популяризацію національної кухні та нових трендів у галузі гостинності.

Слабкі сторони охоплюють недосконале законодавство, обмежену державну підтримку готельно-ресторанного бізнесу, відсутність чіткої стратегії розвитку, низький рівень культури харчування та відпочинку, а також зниження купівельної спроможності населення, що може зменшити попит на послуги.

Можливості для галузі включають інноваційний розвиток, створення кластерів та альянсів для спільної просування та маркетингу, застосування сучасних трендів для залучення клієнтів, поліпшення якості послуг та участь у проєктах розвитку, грантах та програмах.

Загрози галузі є значними і включають військове вторгнення Росії, наслідки пандемії COVID-19 та пов'язані з ними карантинні заходи, складну економічну та політичну ситуацію, пасивність у деяких сегментах бізнесу, недостатність досвіду у розвитку готельно-ресторанного бізнесу, ризик банкрутства та занепаду закладів через війну та пандемію, а також поширення тіньового бізнесу в цій сфері [27].

У цілому, SWOT-аналіз підкреслює необхідність активних та цілеспрямованих дій для підтримки та розвитку готельно-ресторанної індустрії в західних регіонах України, особливо в умовах, що швидко змінюються, з метою мінімізувати ризики та використати існуючий потенціал для забезпечення сталого росту.

РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ

3.1. Організаційно-управлінські методи розвитку готельно-ресторанного господарства України

Діагностика розвитку готельно-ресторанних господарств в західних регіонах України дає змогу зробити висновок, що ця сфера володіє значним потенціалом, але також зіштовхується з численними викликами. З одного боку, регіони мають багаті культурні та природні ресурси, історичну спадщину та унікальну етнографію, що може приваблювати вітчизняних та іноземних туристів [15]. Розвиток інфраструктури, зокрема побудова нових та модернізація існуючих готельно-ресторанних закладів, відкриває широкі можливості для розширення туристичної пропозиції.

Однак, слабкості у формі недосконалості законодавчої бази, недостатньої державної підтримки та відсутності цілісної стратегії розвитку ставлять під загрозу подальше процвітання галузі. Необхідність врахування економічних складнощів, таких як зниження купівельної спроможності населення, та подолання наслідків пандемії COVID-19 та війни, є актуальними для готельно-ресторанного сектору. Враховуючи ці фактори, важливо зосередитись на розробці адаптивних стратегій, які б змогли ефективно реагувати на зовнішні загрози та внутрішні слабкості, одночасно максимізуючи сильні сторони та використовуючи можливості для забезпечення сталого розвитку готельно-ресторанного бізнесу в регіонах.

Напрями регіонального розвитку готельно-ресторанного господарства України визначаються низкою стратегічних ініціатив, які спрямовані на поліпшення сервісу, розширення інфраструктури та підвищення конкурентоспроможності цього сектора економіки. Україна, маючи багате історико-культурне надбання та різноманітність природних ландшафтів, має усі шанси для того, щоб стати одним із визначних туристичних центрів Європи. В

той же час, існуючі ресурси потребують ефективної мобілізації та розумної стратегії розвитку, що включає як державне регулювання, так і залучення приватного сектору.

З огляду на регіональні специфіки, основні напрями розвитку готельно-ресторанного господарства включають розвиток мережі маленьких та середніх готелів, які можуть пропонувати персоналізований підхід до кожного гостя, та великих мережевих готелів, які здатні задовольнити потреби більш широких сегментів ринку. Також акцент робиться на розвиток ресторанного бізнесу, який відтворює місцеві кулінарні традиції та пропонує інноваційні гастрономічні рішення [33]. Це дозволить Україні розширити свою туристичну привабливість та створити сталі джерела доходів для регіональних економік.

Організаційно-управлінські методи розвитку готельно-ресторанного господарства України представлено на рисунку 3.1.

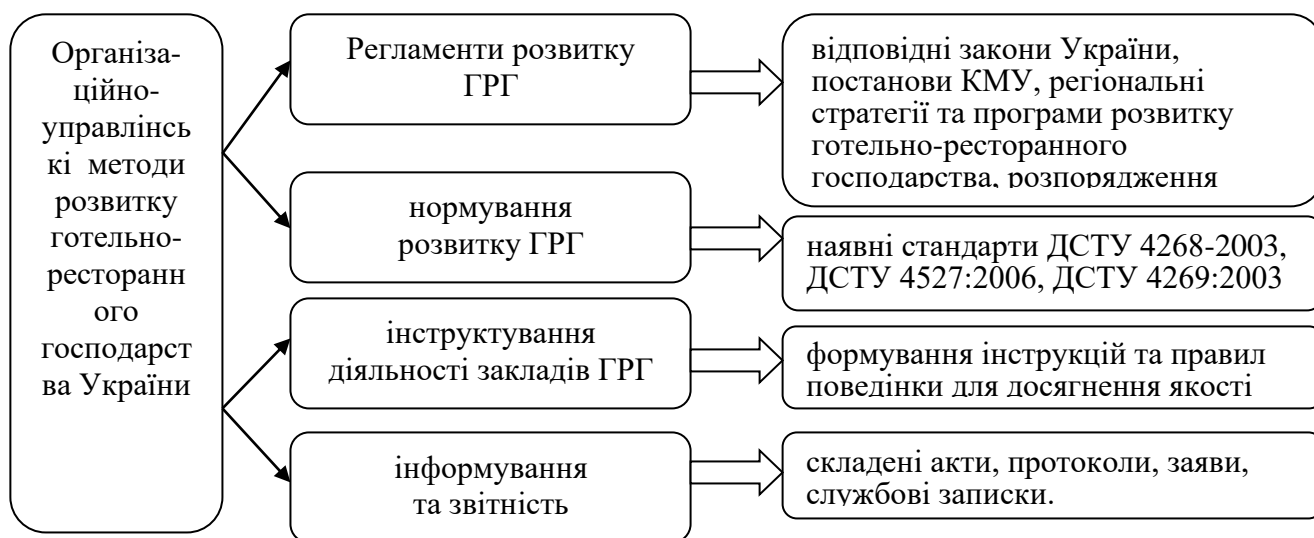

Рис. 3.1. Організаційно-управлінські методи розвитку готельно-ресторанного господарства України

На діаграмі виокремлено організаційно-управлінські методи розвитку готельно-ресторанного господарства (ГРГ) в Україні. Методи поділяються на кілька ключових категорій, кожна з яких має свої специфічні інструменти та підходи до реалізації:

Регламенти розвитку готельно-ресторанного господарства – це офіційні документи, які встановлюють правила та стандарти для сектору. Вони включають в себе:

Відповідні закони України, постанови Кабінету Міністрів України, регіональні стратегії та програми розвитку готельно-ресторанного господарства, що забезпечують правове поле для функціонування галузі.

Наявність стандартів, зокрема ДСТУ 4268-2003, ДСТУ 4527:2006, ДСТУ 4269:2003, які визначають якісні показники послуг у сфері гостинності.

Нормування розвитку готельно-ресторанного господарства – закладає основи для створення стандартів обслуговування та управління в галузі.

Інструктування діяльності закладів – це процес розробки та впровадження інструкцій і рекомендацій, які допомагають підвищити якість обслуговування та управління, зокрема формування інструкцій та правил поведінки для досягнення високої якості обслуговування.

Інформування та звітність – передбачає забезпечення прозорості діяльності через постійне інформування про стан галузі та подання звітів [7]. Це включає складання актів, протоколів, заяв, службових записок тощо.

Ці методи спрямовані на створення системи управління, яка б забезпечила ефективний та сталий розвиток готельно-ресторанного господарства України, гарантувала б відповідність послуг встановленим стандартам та вимогам та підвищила конкурентоспроможність українських готельно-ресторанних закладів на внутрішньому та міжнародному ринках.

Формування алгоритму конкурентоспроможної стратегії для підприємств готельно-ресторанного господарства є ключовим для успішного позиціонування на ринку, особливо в умовах підвищеної конкуренції та економічної невизначеності. Важливість цього алгоритму полягає в систематичному підході до аналізу ринкових умов, внутрішніх і зовнішніх факторів, що впливають на діяльність підприємства, і визначенні конкурентних переваг. Чіткий алгоритм дозволяє підприємствам адаптуватися до змін, прогнозувати тенденції, ефективно управляти ресурсами та вирішувати

стратегічні завдання, направлені на збільшення прибутків та ринкової частки, а також на підвищення лояльності клієнтів. Врешті-решт, це сприяє сталому розвитку галузі, що є важливим не тільки для конкретних підприємств, а й для економіки регіону загалом.

Алгоритм формування конкурентоспроможної стратегії підприємств готельно-ресторанного господарства представлено на рис. 3.2.

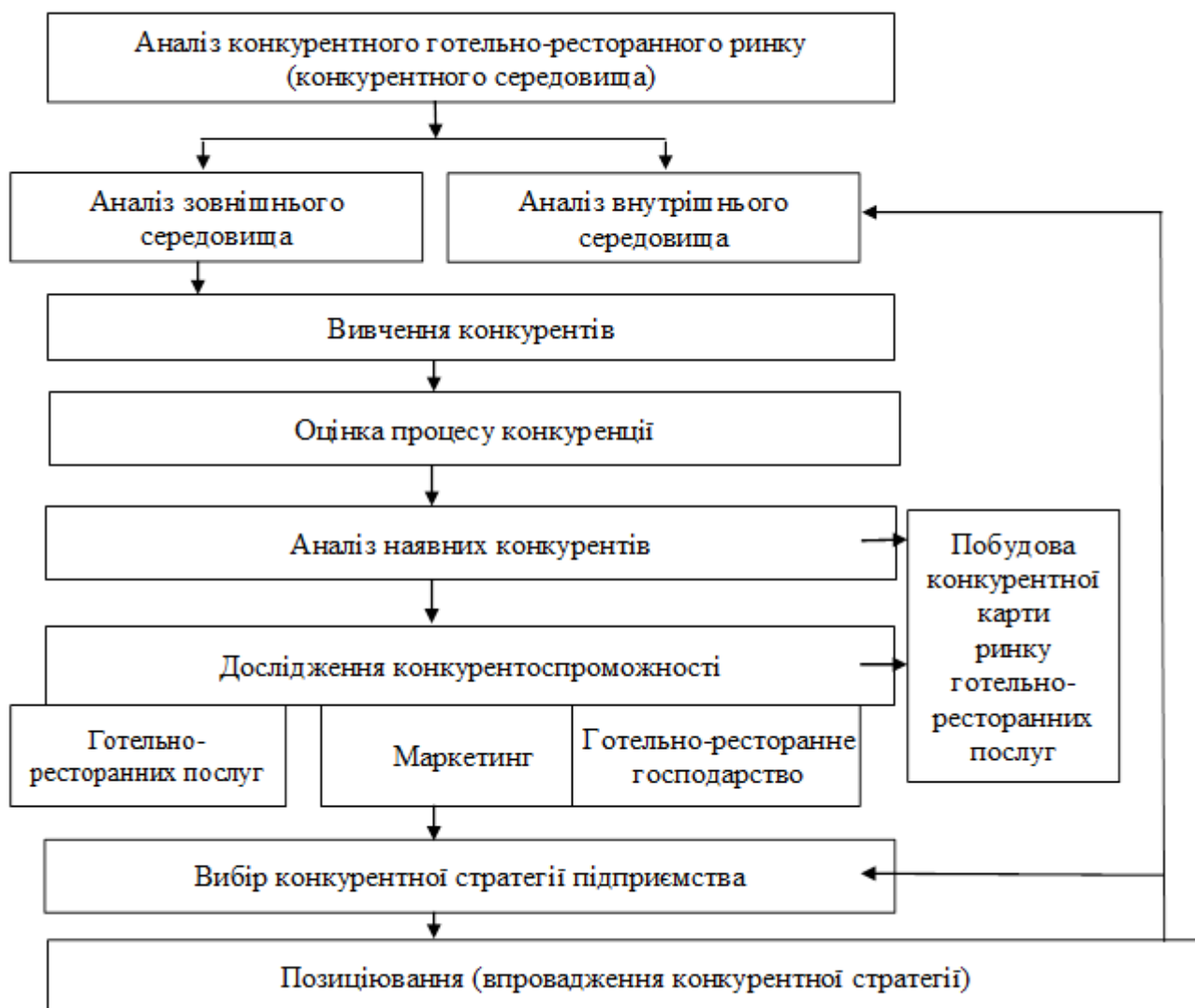

Рис. 3.2. Алгоритм формування конкурентоспроможної стратегії підприємств готельно-ресторанного господарства.

Представлений алгоритм формування конкурентоспроможної стратегії підприємства готельно-ресторанного господарства складається з наступних кроків:

- аналіз конкурентного готельно-ресторанного ринку (конкурентного середовища) включає в себе загальний аналіз ринку, на якому підприємство має намір конкурувати;

- аналіз зовнішнього середовища передбачає дослідження зовнішніх факторів, що можуть впливати на підприємство, такі як економічні умови, політична стабільність, культурні аспекти та технологічні зміни;

- аналіз внутрішнього середовища, включаючи його фінансовий стан, персонал, корпоративну культуру та інші внутрішні аспекти;

- виявлення конкурентів, ідентифікація та аналіз основних конкурентів на ринку;

- оцінка процесу конкуренції, визначення та оцінка способів і методів конкуренції, що існують на ринку;

- аналіз навичок конкурентів, дослідження ключових навичок і переваг, якими володіють конкуренти;

- дослідження конкурентоспроможності, вивчення власних сильних та слабких сторін, можливостей і загроз для підприємства;

- побудова конкурентної карти ринку готельно-ресторанних послуг, розробка графічного зображення позиціонування підприємства та його конкурентів на ринку;

- розробка конкретних стратегій та тактик у сферах послуг, маркетингу та господарювання, які будуть підтримувати конкурентну стратегію;

- вибір найбільш ефективної конкурентної стратегії на основі проведених досліджень;

- позиціонування (впровадження конкурентної стратегії), втілення обраної стратегії через позиціонування на ринку та виконання плану дій.

Запропонований алгоритм формування конкурентоспроможної стратегії для підприємств готельно-ресторанного бізнесу, доцільно розпочати з аналізу

конкурентного середовища, включаючи зовнішнє та внутрішнє середовища, для виявлення конкурентів та оцінки процесу конкуренції. Далі відбувається детальний аналіз навичок конкурентів і оцінка власної конкурентоспроможності, який допомагає побудувати конкурентну карту ринку готельно-ресторанних послуг. Завершується процес вибором конкретної конкурентної стратегії, яка підходить саме для даного підприємства, і її позиціонуванням у готельно-ресторанному господарстві, що включає в себе аспекти послуг, маркетингу та загального управління, для забезпечення успішного впровадження обраної стратегії на практиці.

Таким чином, організаційно-управлінські методи розвитку готельно-ресторанного господарства України акцентують увагу на важливості комплексного та стратегічного підходу до управління в даній сфері. Сучасний стан готельно-ресторанної індустрії в Україні вимагає інновацій, гнучкості та пристосування до змінюваних ринкових умов. Застосування ефективних організаційно-управлінських методів, таких як SWOT-аналіз, стратегічне планування, управління якістю послуг, маркетингові інновації, і розвиток людських ресурсів, є критично важливим для підвищення конкурентоспроможності та розширення ринкової частки. Ключовим фактором є також інтеграція сучасних ІТ-рішень для оптимізації процесів та покращення сервісу. Не менш важливою є взаємодія з державними органами для створення сприятливих умов для розвитку галузі, в тому числі через регуляторні реформи та податкові стимули. У підсумку, організаційно-управлінські методи мають служити забезпеченню зростання та сталого розвитку готельно-ресторанного бізнесу в Україні, враховуючи як економічні, так і соціальні аспекти цієї важливої галузі.

3.2. Інноваційний розвиток готельно-ресторанного господарства України

Інноваційний розвиток готельно-ресторанного господарства України є невід'ємною частиною стратегії модернізації національної економіки та покращення іміджу країни як туристичного напрямку з високим рівнем сервісу. Інновації в цій галузі не тільки включають застосування новітніх технологій для оптимізації управління та покращення якості обслуговування, але й розробку нових концепцій гостинності, які гармонійно поєднують традиційні українські цінності з сучасними глобальними трендами [43]. Це включає створення унікального досвіду для гостей через культурні, гастрономічні, а також еко-інноваційні пропозиції, що відображають багатогранність та багатокультурність українського суспільства.

Реалізація інноваційного потенціалу в готельно-ресторанній сфері вимагає комплексного підходу, що охоплює вдосконалення нормативної бази, залучення інвестицій та розвиток партнерства між державою, бізнесом та освітніми інституціями. Підвищення кваліфікації персоналу, застосування цифрових технологій у управлінні клієнтським сервісом, використання сучасних маркетингових стратегій та створення інноваційних продуктів можуть значно вплинути на конкурентоспроможність України на міжнародному туристичному ринку. Ці зусилля в кінцевому результаті сприятимуть сталому розвитку галузі, збільшенню туристичних потоків та зміцненню економіки країни.

Визначення можливих інноваційних елементів є фундаментальним для прогресивного розвитку готельно-ресторанного господарства, оскільки інновації стимулюють зростання та конкурентоспроможність цієї галузі. Впровадження нових технологій, оригінальних маркетингових стратегій, унікальних концепцій обслуговування, та екологічно сталих практик може не тільки покращити якість сервісу та клієнтський досвід, але й забезпечити додаткові переваги в умовах жорсткої конкуренції. Інноваційні підходи

дозволяють готелям та ресторанам оптимізувати витрати, підвищити ефективність роботи, та реагувати на змінні потреби ринку з більшою гнучкістю. Вони також сприяють формуванню позитивного іміджу та репутації національного готельно-ресторанного бізнесу на міжнародному рівні, що відкриває нові горизонти для приваблення іноземних інвесторів та туристів.

Перелік можливих інноваційних елементів в розвитку готельно-ресторанного господарства представлено на рис. 3.2.

Рис. 3.2. Перелік можливих інноваційних елементів в розвитку готельно-ресторанного господарства

Інноваційний розвиток готельно-ресторанного господарства України підкреслює його критичну роль у стимулюванні туристичної привабливості країни та її економічному зростанні. Інтеграція інноваційних технологій, оновлення управлінських практик, запровадження екологічних стандартів та акцент на культурній унікальності дозволяють галузі не лише відповідати на

зростаючі вимоги сучасних споживачів, а й пропонувати щось особливе та відрізнитися на міжнародному рівні.

Успіхи в цих напрямках мають потенціал покращити загальний імідж України як туристичної дестинації та збільшити внутрішній та зовнішній туристичний потік. Однак, для досягнення цих цілей необхідна активна участь та співпраця між усіма зацікавленими сторонами: державними органами, приватним сектором, інвесторами та громадськістю [24]. Розвиток готельно-ресторанного господарства з інноваційною складовою вимагає не лише вкладень, а й розробки стратегічних, виважених підходів, що враховують тенденції ринку та соціально-економічні умови країни.

Основні види результатів інноваційної діяльності готельно-ресторанних підприємств представлено на рис. 3.3.

Рис. 3.3. Основні види результатів інноваційної діяльності готельно-ресторанних підприємств.

Представлено схему основних видів результатів інноваційної діяльності готельно-ресторанних підприємств. Основою є підвищення рівня задоволеності гостей та залучення нових споживачів як основні результати інновацій. Це демонструє, що інновації спрямовані на вдосконалення досвіду клієнтів та розширення клієнтської бази через нові пропозиції і послуги. Збільшення задоволеності споживачів може досягатися через інновації в сервісі, у тому числі введення цифрових технологій для персоналізації обслуговування, а також шляхом впровадження нових продуктів, що відповідають змінним запитам ринку.

На другому рівні схеми зосереджено увагу на зростанні якості готельно-ресторанних послуг, що є прямим наслідком інноваційного розвитку. Підвищення якості сервісу та максимальне задоволення запитів гостей веде до покращення репутації та іміджу підприємства. Це, у свою чергу, може призвести до максимізації прибутків і зниження витрат, оскільки вища якість сервісу зменшує відтік клієнтів та стимулює повторні візити. Отже, інноваційна діяльність стає стратегічним інструментом для досягнення фінансової стабільності та довгострокового успіху готельно-ресторанних підприємств

Інновації є життєво важливими для забезпечення конкурентоспроможності та розвитку в цій галузі. Завдяки інноваціям, підприємства можуть значно підвищити рівень задоволеності клієнтів, пропонуючи вдосконалені та персоналізовані послуги, які відповідають очікуванням сучасного споживача. Нововведення в сервісі, продукції та управлінських практиках дозволяють готелям та ресторанам зміцнити свою позицію на ринку, залучити нових клієнтів і створити сильний бренд. Крім того, інновації сприяють оптимізації внутрішніх процесів, зниженню витрат та підвищенню фінансової ефективності. У сукупності, це веде до зростання прибутків і зміцнення ринкових позицій готельно-ресторанних підприємств, забезпечуючи їх стійкість та прогрес в динамічному ринковому середовищі.

Інноваційний розвиток готельно-ресторанного господарства України є ключовим фактором у зміцненні його конкурентоспроможності та

відповідності до світових стандартів гостинності. Завдяки інноваціям, українські готелі та ресторани можуть пропонувати унікальний та високоякісний сервіс, що відображає місцеву культуру та традиції, одночасно інтегруючи передові технології та глобальні тенденції. Інноваційна діяльність сприяє підвищенню рівня задоволення клієнтів, оптимізації управлінських процесів та покращенню ефективності роботи, що веде до збільшення прибутковості підприємств і розвитку галузі в цілому. Інвестиції в інновації та розвиток талантів стають запорукою довгострокового успіху та дозволяють Україні ефективно конкурувати на міжнародному рівні, залучаючи іноземних туристів та інвесторів у цю секторальну нішу.

ВИСНОВКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ

Досліджено зміст та значення готельно-ресторанного господарства в розвитку регіону. Зміст готельно-ресторанного господарства охоплює широкий спектр послуг і продуктів, які разом формують унікальний гостьовий досвід, спрямований на задоволення потреб та очікувань відпочиваючих та подорожуючих. Це не просто надання житла чи харчування, а цілісний підхід до гостинності, який включає забезпечення комфорту, безпеки, розваг та культурного обміну. Готельно-ресторанне господарство відіграє вирішальну роль у туристичній індустрії, оскільки пропонує основні послуги, що є необхідними для забезпечення привабливості та конкурентоспроможності туристичної пропозиції регіону. Воно також має значний вплив на місцеву економіку через створення робочих місць, привертання інвестицій та розвиток інфраструктури.

Ідентифікація та розвиток унікального потенціалу регіону вимагає зосередження уваги на таких факторах, як місцева історія, культурні особливості, природні ландшафти та інші унікальні риси, які можуть привернути туристів та відвідувачів. Залучення уваги до місцевих кулінарних традицій, історичних пам'яток та природних відмінностей може стати визначальним у формуванні унікальної туристичної пропозиції. Створення ефективної інфраструктури, яка включає зручності транспортування, високоякісне розміщення та розваги, також є критично важливим для задоволення потреб сучасних туристів.

Систематизовано чинники розвитку готельно-ресторанного господарства в регіоні. Визначення чинників формування та розвитку конкурентних переваг готельно-ресторанного господарства регіону є фундаментально важливим для забезпечення його ефективності та прогресу. Розуміння того, що робить пропозицію готельно-ресторанного бізнесу унікальною і привабливою в очах споживачів, допомагає відокремити їх від конкурентів і створити стійке ринкове місце. Важливими чинниками є інноваційність, якість обслуговування,

індивідуалізація пропозицій, здатність адаптуватися до змінних потреб ринку, а також залучення місцевої культури та екологічних практик

Досліджено найкращі світові практики розвитку готельно-ресторанного господарства в регіоні. Усвідомлення та інтеграція практик на міжнародному рівні, від Японії до Франції, від Данії до Мальдівів, демонструють глобальну тенденцію до створення якісного та високостандартного сервісу в готельно-ресторанному бізнесі. Ці методики є показником еволюції галузі та відображають її адаптивність до викликів сучасності, вказуючи на незаперечний зв'язок між відмінністю сервісу та довгостроковим успіхом.

Здійснено діагностику розвитку готельно-ресторанних господарств регіонів України. Аналіз сучасного стану готельно-ресторанного господарства України відображає, що ця галузь перебуває у стадії динамічного розвитку та адаптації до сучасних світових трендів. Україна, з її багатою історією, культурним різноманіттям та природними ресурсами, має великий потенціал у сфері туризму, який, однак, потребує подальшого розвитку та інвестицій. Впровадження сучасних стандартів обслуговування, модернізація інфраструктури та залучення інноваційних підходів у управлінні готельним та ресторанним бізнесом є ключовими аспектами для підвищення конкурентоспроможності цієї галузі.

Готелі та ресторани, які приділяють увагу вищому рівню гостинності та обслуговування, інтеграції з місцевою спільнотою, створенню ексклюзивного досвіду для гостей, стратегічному менеджменту та маркетингу, а також покращенню послуг на основі відгуків клієнтів, мають змогу не тільки задовольнити, але й перевершити очікування гостей. Це, в свою чергу, сприяє позитивному іміджу, повторним візитам та високому рівню рекомендацій з боку клієнтів.

Запропоновано напрями регіонального розвитку готельно-ресторанного господарства України. Організаційно-управлінські методи розвитку готельно-ресторанного господарства України акцентують увагу на важливості комплексного та стратегічного підходу до управління в даній сфері. Сучасний

стан готельно-ресторанної індустрії в Україні вимагає інновацій, гнучкості та пристосування до змінюваних ринкових умов. Застосування ефективних організаційно-управлінських методів, таких як SWOT-аналіз, стратегічне планування, управління якістю послуг, маркетингові інновації, і розвиток людських ресурсів, є критично важливим для підвищення конкурентоспроможності та розширення ринкової частки. Ключовим фактором є також інтеграція сучасних ІТ-рішень для оптимізації процесів та покращення сервісу. Не менш важливою є взаємодія з державними органами для створення сприятливих умов для розвитку галузі, в тому числі через регуляторні реформи та податкові стимули. У підсумку, організаційно-управлінські методи мають служити забезпеченню зростання та сталого розвитку готельно-ресторанного бізнесу в Україні, враховуючи як економічні, так і соціальні аспекти цієї важливої галузі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алексеева Т. А. Сучасні тенденції розвитку готельно-ресторанного бізнесу в Україні. *Вісник Харківського політехнічного інституту*. 2017. № 2. С. 89-92.
2. Аналітична записка. Загальні тенденції тіньової економіки в Україні у січні-вересні 2021 року URL: <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=fc48bdd5-178c-47af-b64cc7ee533cb4b0&title=ZagalniTendentsiiTinovoiEkonomikiVUkrainiUIKvartali2021-Roku>.
3. Асоціація малих готелів та апартаментів України URL: <https://ca.ligazakon.net/document/35142910/dossier>
4. Байлик С. І., Писаревський І.М. Організація готельного господарства. Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2015. 329 с.
5. Балацька Н. Ю., Репринцева В.М. Особливості та перспективи розвитку готельного бізнесу в Україні. *Молодий вчений*. 2016. № 1 (28). С. 12-15.
6. Балацька Н.Ю. Ресторанний бізнес в умовах пандемії коронавірусу: проблеми та напрями трансформації моделей розвитку. Інфраструктура ринку. 2020. Вип 42. С. 117-122. URL: <https://doi.org/10.32843/infrastruct42-20>.
7. Власенко І.В., Рябенка М.О., Лук'янець А.В. Динаміка розвитку закладів готельного господарства та їх вплив на економіку держави. *Концептуальні засади та тенденції розвитку соціально-економічних процесів*: монографія. Opole: The Academy of Management and Administration in Opole, 2020.
8. Гаталяк О. М., Ганич Н.М. Ретроспективний аналіз розвитку закладів ресторанного господарства. *Вісник Львівського університету*. 2013. № 43, Ч. 2. С. 153-161.
9. Гунькало А.В., Бойко О.В., Дорош Н.В. Управління якістю продукції (послуг) за допомогою експертних систем. Матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції «Сучасні інформаційні технології в економіці, менеджменті та освіті», Львів 2010. С. 63-64.
10. Данько Н.І. Управління якістю готельних підприємств в Україні. Проблеми економіки. 2011. № 1. С. 67-72.

11. Давидова О. Ю. Інноваційне управління розвитком підприємств готельно-ресторанного господарства: методологія, теорія і практика: монографія. Харків: Вид-во Іванченка І.С., 2018. 448 с.
12. Домінська О.Я., Батьковець Н.О. Сучасний стан та інноваційні процеси розвитку готельно-ресторанного бізнесу в Україні. Вісник Львівського торговельно-економічного університету. Економічні науки. 2017. Вип. 52. С. 39-41. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vlca_ekon_2017_52_8
13. ДСТУ 4268:2003 «Послуги туристичні. Засоби розміщення. Загальні вимоги» від 23 грудня 2003 р. № 225.
14. Діяльність колективних засобів розміщення в регіонах України у 2019 році: статистичний бюлетень. Івано-Франківськ, 2019. 37 с.
15. Завідна Л. Д. Готельний бізнес: стратегії розвитку: монографія. Київ, 2017. 600 с.
16. Закон України «Про туризм» від 15.09.1995 № 324/95-ВР.
17. Інформаційно-аналітичні матеріали до парламентських слухань на тему: «Розвиток туристичної індустрії як інструмент економічного розвитку та інвестиційної привабливості України» URL: <http://komsport.rada.gov.ua/uploads/documents/30566>.
18. Капліна Л.С. Методичний підхід до оцінки якості готельних послуг. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі*. 2016. № 2 (74). URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/300243498.pdf>
19. Крайнова О. С. Інноваційний потенціал сервісної логістики в управлінні потоками підприємств індустрії туризму та гостинності: формування системи ціннісних рівнів туристського продукту. *Індустрія туризму і сервісу: стан, проблеми, ефективність, інновації*: зб. ст. за матеріалами II Міжнародної науково-практичної конференції. Новгород, 2015. С. 25-31.
20. Мазуркевич І.О. Дослідження ефективності управління закладами готельно-ресторанного бізнесу Вінниччини. *Концептуальні засади та тенденції розвитку соціально-економічних процесів*: монографія. Opole: The Academy of Management and Administration in Opole, 2019.

21. Мальська М.П., Пандяк І.Г. Готельний бізнес: теорія і практика. К.: Центр учбової літератури, 2012. 472 с.
22. Матвійчук Л.Ю., Лепкий М.І. Організація ресторанного господарства: навчальний посібник. Луцьк: ІВВ Луцького НТУ, 2018. 300 с.
23. Мельник І.М., Полотай Б.Я. Особливості формування якості готельних послуг в Україні. Причорноморські економічні студії. С. 185-189. URL: <https://doi.org/10.32843/bses.45-34>
24. Найбільші готельні мережі. Рейтинг – десять найбільших готелів в світі. URL: [https://tohostel.ru/uk/strany\\$evropy/samye_krupnne_seti_rei_bolshih/](https://tohostel.ru/uk/strany$evropy/samye_krupnne_seti_rei_bolshih/)
25. Онищук Н.В. Розвиток індустрії гостинності в Україні та світі. Східна Європа: економіка, бізнес та управління. 2019. № 4 (21). 297-304.
26. Олійник О.В., Мостенська Т.Л., Тарасюк Г.М., Чагайда А.О. Перспективи розвитку готелів у стилі глемпінг в Україні. Економіка, управління та адміністрування. 2019. № 4 (90). С. 38-46.
27. Ончаренко Л.О. Особливості використання сучасних методів управління змінами у сфері готельно-ресторанного бізнесу. Ефективна економіка. № 10, 2015. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6214>
28. Організація готельно-ресторанної справи : навч. посіб.: [для закладів вищої освіти] / За заг. ред. д.е.н., проф. В. Я. Брича. Київ : Видавництво Ліра-К, 2020. 484 с.
29. Офіційний сайт Національної туристичної організації. URL: <https://ntoukraine.org> (дата звернення 28.09.2023).
30. Офіційний сайт ГО «Асоціація індустрії гостинності. URL: <https://aigu.org.ua/>. (дата звернення: 05.09.2023).
31. Офіційний сайт ГО «Асоціація готелів та курортів України» (UHRA) . URL: <https://ring.org.ua/edr/uk/companu/43851744> (дата звернення: 05.09.2023).
32. Офіційний сайт Всесвітньої туристичної організації. URL: <http://www.world-tourism.org>. (дата звернення: 05.09.2023).
33. Офіційна сторінка Центру туристичної інформації та послуг. URL: <http://visitlutsk.com/> (дата звернення: 22.10.2023).

34. Офіційна сторінка Порталу «Zruchno.Travel». URL: <https://zruchno.travel/News/New/3101?lang=ua> (дата звернення: 01.10.2023).
35. Офіційний сайт Головного управління статистики у Волинській області URL: <http://www.lutsk.ukrstat.gov.ua>.
36. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.lutsk.ukrstat.gov.ua>.
37. Пандемія COVID-19 та її наслідки в сфері туризму в Україні (Оновлення до документу «Дорожня карта конкурентоспроможного розвитку сфери туризму в Україні»). URL <http://www.ntoukraine.org/assets/files/EBRD-COVID19-Report-UKR.pdf>.
38. Паньків Н.М., Лесик І.Й. Порівняльна характеристика сучасного стану готельних підприємств в розрізі адміністративних районів Львівської області. *Вісник Львівського національного університету. Серія «Міжнародні відносини»*. 2018. Вип. 45. С. 339–345.
39. Перспективи розвитку туризму в Україні та світі: управління, технології, моделі [колективна монографія], за науковою ред. проф. Волошина І.М., Луцьк: РВВ Луцького НТУ, 2017. 444 с.
40. Про порядок надання послуг з тимчасового розміщення (проживання): Постанова КМУ від 15 березня 2006 р. № 297.
41. Правила користування готелями й аналогічними засобами розміщення та надання готельних послуг в Україні : Наказ Державного комітету України по житлово-комунальному господарству та Державного комітету України по туризму від 10 вересня 1996 р. № 531/1556.
42. Правила користування готелями й аналогічними засобами розміщення та надання готельних послуг в Україні : Наказ Державного комітету України по житлово-комунальному господарству та Державного комітету України по туризму від 10 вересня 1996 р. № 531/1556.
43. Роглев Х. Й Основи готельного менеджменту: навчальний посібник. К: Кондор, 2005. 408 с.

44. Смаль Б.А. Інституційні засади підвищення рівня якості продукції та послуг туристичних дестинацій. *Економічний форум*. № 1(4), 2021. С. 62-70. URL <https://doi.org/10.36910/6775-2308-8559-2021-4-9>.
45. Смаль Б.А. Регіональні аспекти розвитку конкурентних переваг індустрії гостинності. *Економічні науки: збірник наукових праць ЛНТУ. Серія «Регіональна економіка»*. Випуск 18 (71). Луцьк: ІВВ ЛНТУ, 2021. С. 169-179. URL: [https://doi.org/10.36910/2707-6296-2021-18\(71\)-19](https://doi.org/10.36910/2707-6296-2021-18(71)-19).
46. Смаль Б.А. Регіональна політика підвищення рівня якості продукції та послуг індустрії гостинності. *Економіка та суспільство*. 2021. Випуск 32. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-32-10>.
47. Стратегія розвитку туризму та курортів на період до 2026 року. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 16 березня 2017 р. № 168-р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/168-2017-p>. [
48. Сторінка у соціальних мережах ГО «Асоціація готельних об'єднань та готельних міст України». URL: <https://www.facebook.com/hotelua/> (дата звернення: 05.09.2023).
49. Столярчук П. Моделювання системи обслуговування у повносервісних закладах ресторанного господарства. Вимірювальна техніка та метрологія. 2008. № 69. С. 143-151
50. Сучасні тенденції та стратегії відновлення індустрії гостинності після COVID-19 та карантинних обмежень: монографія [Електронний ресурс] / Г.О. Горіна, Г.А. Богатирьова, Ю.С. Дорош, Р.І. Дудченко та ін.; наук. ред. Г.О. Горіна. Кривий Ріг : Вид. ДонНУЕТ, 2023. 142 с. URL: <http://elibrary.donnuet.edu.ua/2745/>
51. Сучасні тенденції розвитку індустрії гостинності : зб. матеріалів наук.-практ. сем. (3 жовтня 2019 р., с. Гута). Львів : ЛДУФК ім. Івана Боберського, 2020. 64 с
52. Ткаченко Т. І. Сталий розвиток туризму: теорія, методологія, реалії бізнесу: монографія. 2-ге вид., випр. та доповн. К. : КНТЕУ, 2009. 463 с.

53. Чередниченко А.О. Якість надання послуг як ключовий фактор привабливості підприємств готельного господарства. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2016. №56. С.68-73.

54. Шацька З.Я., Шевель А.А. Організація роботи підприємств готельної сфери в умовах пандемії COVID-19. *Ефективна економіка*. 2020. № 10. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8249> (дата звернення: 09.09.2023).